

Læringspakke om dysfagi

Målgruppen for denne læringspakke: Sundhedsprofessionelle

15.11.2024

Denne læringspakke for CSP er udarbejdet af:
Ergoterapeut Marlene Ditlev Pedersen, Træningscenter Frederikshavn, og Charlotte Skjødt Hansen, Team Udvikling.

Formål med denne læringspakke

- At opnå viden om dysfagi
- Igangsætte tidlige indsatser hos borgere med dysfagi
- Reducere antallet af borgere, som får lungebetændelse og bliver indlagt

Indhold

- Dysfagi er et symptom og ikke en sygdom
- Hvordan kommer dysfagi til udtryk
- Dysfagi kan føre til
- Hvordan er det at have dysfagi?
- Hvad kan vi gøre som medarbejdere?
- Genoptræningsplan og udredning
- Ergoterapeutisk vurdering af borgers synkefunktion
- Ernæring
- Procedure i VAR
- Sparringspartnere
- ISBAR - kommunikation

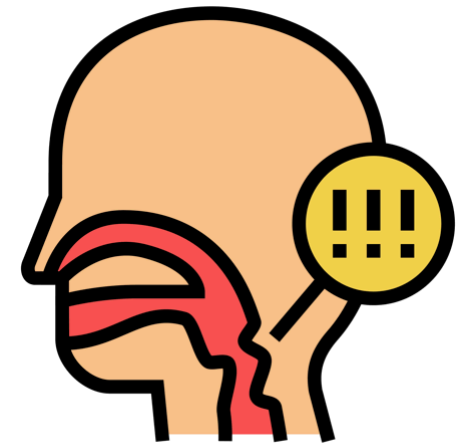
Dysfagi er et symptom og ikke en sygdom

Ny dansk definition af dysfagi:

- Dysfagi forstås bredt som funktionsnedsættelser, der enten forhindrer eller begrænser indtagelsen af føde og væsker, og som gør synkning risikabel, ineffektiv, ubehagelig eller som påvirker livskvalitet
- Dysfagi kan opstå efter tab af muskelmasse, alder, sygdomme/skader i hjernen, strålebehandling, skader efter operation, KOL og andet.

Hvordan kommer dysfagi til udtryk

- Har vanskeligt ved at tygge og bearbejde mad og drikke i munden
- Fejlsynker maden
- Hoster eller rømmer sig under måltider mm.
- Spyttter maden ud
- Er meget lang tid om at spise
- Spiser ikke op forbi de udtrættes under måltidet
- Har brug for hjælp til at spise
- Kaster op

Hvordan kommer dysfagi til udtryk

- Uønsket vægttab
- Har svært ved at kontrollere mundvandet
- Har en rallende vejtrækning efter at have spist eller drukket
- Gentagne lungebetændelser eller feberperioder uden klar årsag

Dysfagi kan føre til

- Dehydrering
- Fejl- eller underernæring
- Lungebetændelser
- Kvælning
- Social isolering
- Nedsat livskvalitet
- Lavere funktionsevne
- Indlæggelser
- Død

Hvordan er det at have dysfagi?

- De kan være sultne og tørstige efter deres måltid
- De kan undgå at spise sammen med andre
- De kan opleve uro eller panik under et måltid
- De spiser mindre end de har brug for
- At deres synkebesvær er med til at forringe deres livskvalitet og hverdag

Hvad kan vi gøre som medarbejdere?

Ernæring og væske:

- Ændring af konsistens på føde og væske
- Tilbyd indbydende ernæring

Tilpasse situation efter borgers kognitive evner:

- Skærmning
- Guide borger
- Hjælpemidler

Siddestilling:

- Sikre en god støtte og at fødderne er i jorden

Hvad kan vi gøre som medarbejdere?

Mundhygiejne:

- Sikre god tandstatus og hjælp til mundhygiejne
- Dårlig mundhygiejne kan forårsage hjerte-kar-sygdomme og lungebetændelse

Sensorisk:

- Nedsat følesans f.eks. ved lammelse eller efter cancer
- Proteser kan nedsætte følesansen
- Kontrollér mund efter indtagelse af føde, da der kan forekomme madrester

Træning:

- Træning af mundmotorik ved ergoterapeut eller ved vejledning fra ergoterapeut

Genoptræningsplan og udredning

- Har borger været indlagt, har de ofte en genoptræningsplan med hjem fra sygehuset på dysfagi.
- Der sættes gang i træning eller udredning af dysfagi af en ergoterapeut fra Træningscenteret
- **Observerer I at borger begynder at have tegn på dysfagi, skal I altid skrive til visitationen og få en ergoterapeut ud og vurdere borger**
- I vil få hjælp til at lægge en plan for træning samt konsistenser på kost og væske

Ergoterapeutisk vurdering af borgers synkefunktion

Dysfagi kan vise sig forskelligt fra borger til borger. Det er derfor vigtigt, at de bliver udredt for deres dysfagi ved en ergoterapeut.

Problemet kan være forskellige steder i forhold til mundmotorikken:

- Fortil i munden
- Nedsat styrke i tunge eller svælg
- Nedsat læbelukning
- Koordinering mellem f.eks. åndebræt og synk
- Dårlig siddestilling under måltidet kan have indvirkning på synkefunktionen

Ernæring

Borgere som har dysfagi er ofte ernæringstruede og småt spisende.

- En **diætist** fra Sundhedscentret kan sikre, at borgen får den rette mængde energi i sin kost. Kontaktes via **observationen 'Kommunikation fra' i Cura**
- Det kan være nødvendigt at supplere med proteindrikke og protein-is
- Tilpasse ernæring og væske konsistenser

Procedure i VAR

På VAR portalen eksisterer to procedurer med relation til dysfagi:

1. Observation af tegn på øvre dysfagi under måltid
Proceduren kan tilgås [her](#)
2. Tilrettelæggelse af måltid til patient udredt for øvre dysfagi:
Proceduren kan tilgås [her](#)

Begge procedurer indeholder fine animationsvideoer.

Sparringspartnere

- Ergoterapeut
- Diætist
- Tandlæge evt. omsorgstandlægen

Bliver maden spist? 9 ting, du skal holde øje med!

Reference: Vægttab og tegn på underernæring

ISBAR – Kommunikation

Anvend ISBAR til sikker mundtlig eller skriftlig kommunikation:

- **I – Identifikation:** oplys dit navn og funktion, samt borgers navn
- **S – Situation:** beskriv situationen herunder symptomer og observationer.
Hvilken ændring er der tale om og gennem hvor lang tid.
Se relevant helbredstilstand og observationer.
- **B – Baggrund:** beskriv borgers situation og tiltag indtil nu.
Se relevant helbredstilstand, herunder faglig vurdering/plan, og observationer.
- **A – Analyse:** beskriv hvad du ønske hjælp til eller afklaring på
- **R – Råd:** afklare hvilke råd og faglig plan, der skal forsøges

Husk tydelig journalføring efter endt kommunikation!

Forberedelse til ISBAR - BAGGRUND

- Se evt. andre relevante helbredstilstande

- Er borger udredt for dysfagi?
- Ernæringsstatus og faglige planer fra samarbejdspartnere
- Har sygdomshistorie indflydelse på problematikken?
- Tandstatus og evt. proteser
- Er der komplicerende dementielle forhold
- Hvad er aftalen vedr. sundhedsfaglige beslutninger, habilitet, pårørende tlf. nr.?